

DE CORONACRISIS

De modeterm in het cultuurbeleid van de afgelopen jaren was fair practice. De coronacrisis maakt op dit moment opnieuw duidelijk dat het niet alleen bij woorden blijven mag. De culturele wereld wordt hard geraakt. Het gebrek aan 'vet op de botten' is zichtbaarder dan ooit.

Door Erwin Angad-Gaur Illustratie: Robert Swart

Onderzoek na onderzoek werd het de afgelopen jaren aangetoond: het is treurig gesteld met het inkomen van de meeste auteurs en artiesten, een enkele ster uitgezonderd. Aangezien de cultuursector volgens onder meer het CBS van een vergelijkbaar economisch belang is als de bouw en de agrarische sector – en er dus zeker geld aan cultuur verdiend wordt –, hoeft men geen economische studie gedaan te hebben om al jaren te begrijpen dat er sprake is van een scheve verdeling van opbrengsten. Enkel profiteren – met name grote uitgevers, grote event-organisatoren, filmproducenten en mediaconglomeraten – en vooral de makers, de auteurs en de uitvoerenden, maar ook kleine producenten, komen er bekaaid af. Uiteraard worden ook de grotere spelers op de markt op dit moment getroffen, maar weinigen van hen moeten vrezen voor hun huis of letterlijk hun brood.

De fundamentele problematiek is ook al vaak genoeg in kaart gebracht: makers en uitvoerenden hebben een te zwakke marktpositie. Voor jou tien anderen. Je recht halen? Beter van niet. Een volgende opdracht, een volgend optreden, een carrière, gooit men niet graag weg omdat men als 'moeilijk' te

boek staat. Dus leeft men al te vaak van dag tot dag, van week tot week. De verhalen zijn al jaren bekend en we maken het allemaal mee, maar steeds vaker waren ze algemeen hoorbaar. Zichtbaar. En belangrijker: steeds vaker zeiden journalisten, musici, fotografen, acteurs, scenaristen en componisten 'nee'. Dat is moeilijk. Zoals je recht halen moeilijk en zelfs risicovol kan zijn.

De coronacrisis heeft het probleem de laatste weken zichtbaarder gemaakt dan ooit. En laat zien dat enkel 'nee' zeggen waardevol is, maar dat de oplossing uiteindelijk van de overheid zal moeten komen.

De minister voor Cultuur sprak de afgelopen jaren met regelmaat over fair practice. Directies van De Nationale Opera, orkesten en theaters en vertegenwoordigers van de podia en festivalorganisaties bewezen lippen-dienst aan het principe van eerlijke betaling. Maar als de huidige crisis iets duidelijk maakt is het dat een mentaliteitsverandering noodzakelijk is.

Uit pijn kan wellicht iets moois voortkomen. Minister Wiebes die half maart laagdunkend over zzp'ers sprak, mensen die, zo beweerde hij,

tenslotte zelf voor het ondernemerschap gekozen hadden en hun eigen broek maar moesten ophouden, kreeg maatschappelijk de volle laag. Terecht, maar opvallend. Hij sprak een taal die plots achterhaald bleek. De realiteit, dat wij meer en meer een tweedeling in de maatschappij zien, met een steeds grotere, kwetsbare groep gedwongen en schijn-zzp'ers, bleek voor niemand met enig moreel besef nog langer te ontkennen. Het gaat niet aan een kwetsbare groep aan zijn lot over te laten. Niet alleen in crisistijd, maar ook in 'gewone' tijden, die hopelijk spoedig opnieuw zullen aanbreken.

Te hopen is dan ook dat na de coronacrisis het besef dat het niet langer te verantwoorden is om werkenden in de cultuur, zzp'ers in de bouw en andere sectoren aan hun lot over te laten, zal blijven bestaan. De huidige crisis biedt kansen op hervormingen die al jaren noodzakelijk zijn. Laten wij hopen dat de crisis en de noodmaatregelen die de regering de afgelopen weken nam en hopelijk ook specifiek voor de cultuursector nog nemen zal, uiteindelijk, naast de evidente pijn en offers, ook een blijvend positief effect zullen hebben.

'MAAR ALS DE HUIDIGE CRISIS IETS DUIDELIJK MAAKT IS HET DAT EEN MENTALITEITSVERANDERING NOODZAKELIJK IS'

